

'DE SCHOOL VAN NU IS EEN SOORT MUSEUM'

Naam → Maurice de Hond (65)

Achtergrond → onder andere ICT-ondernemer, opiniepeiler, docent, medebedenker Steve Jobsschool

Gespreksonderwerp → nieuwe technologie in het onderwijs

Standpunt → de school leidt op voor de samenleving van 1990

Tekst: Emmanuel Naaijens / Fotografie: Dirk Kreijkamp

Welke herinneringen hebt u aan uw middelbare school? “Ik deed HBS-b op het Maimonides (joods lyceum in Amsterdam, red.). Leren ging mij gemakkelijk af, ik was nieuwsgierig. Wat ik er wel heb afgeleerd, is ooit nog voor mijn plezier naar toneel te gaan. Op een zondagmiddag moesten wij verplicht naar de Gijsbrecht. Verschrikkelijk saai voor een jongen van zestien.”

‘Die leerlingen leven in een digitale wereld, maar zitten in een gebouw dat zo uit de DDR in 1960 lijkt te komen’

Kreeg u goed onderwijs? “Mijn gevoel daarover wordt steeds meer bepaald door hoe ik nu over school denk. Veel van wat ik later geleerd heb, zou ik tijdens mijn schoolperiode hebben willen leren. En van veel dingen die we wel moesten leren, heb ik me later afgevraagd wat de waarde ervan was. Op de lagere school hebben ze bijvoorbeeld het rijtje Bali, Lombok, Soembawa, Soemba, Floris, Timor (half Portugees) erin geramd. Terwijl Indonesië al jaren onafhankelijk was.”

Dit soort feitenkennis is niet meer belangrijk? “Nee, we moeten totaal anders over kennis gaan denken. Ik

sprak laatst een student die zei: mijn definitie van een tentamen is dat ik een paar uur moet vergeten dat Google bestaat. In de toekomst hebben we altijd en overal de beschikking over wat nu nog internet heet. Alle kennis in de hele wereld is altijd beschikbaar. Dat betekent dat je op een heel andere manier moet omgaan met: wat is eigenlijk school, wat moet je daar leren en welke ervaring moet je opdoen? Maar de mensen die nu over het onderwijs gaan, zijn de mensen van boven de veertig, en die denken aan de school uit hun eigen jeugd. Voor de overheid gaat het om de PISA-scores, maar dat zijn de scores van het verleden. Je ziet er de 21st first century skills niet in terug: creativiteit, digitalisering, samenwerking. We sturen kinderen naar een soort museum. Een vrijwel geheel analoge omgeving, terwijl kinderen buiten school vooral in een digitale omgeving actief zijn. We bereiden kinderen van nu niet op voor de samenleving van 2025, maar van 1990.”

Hoe ziet de ideale school eruit? “Ik heb op het vmbo Calvijn in Nieuw West in Amsterdam een lezing gegeven voor vijftig leraren en vijftig leerlingen. Ik heb de leerlingen gevraagd: hoeveel tijd ben je online? Vier uur gemiddeld. De helft heeft thuis een tablet! Als je

leerlingen vraagt hoe een school eruit zou moeten zien, dan komen daar hele zinvolle dingen uit. Leren doe je voor een belangrijk deel met behulp van technologie, vaker thuis nog dan op school.

‘De mensen die over het onderwijs gaan, zijn mensen van boven de veertig, en die denken aan de school uit hun eigen jeugd’

De school is de plek waar een docent de leerling kan begeleiden, al of niet via technologie. De school is een aantrekkelijke plek om elkaar te ontmoeten. En je doet er activiteiten die je niet in de digitale wereld doet. Je hebt een veel groter aanbod aan vakken, zodat je aan kunt sluiten bij de interesses van leerlingen. Dat kan als je gebruikt maakt van technologie. Ieder kind kan zijn eigen ontwikkeling maximaliseren.”

Kunnen we het wel anders organiseren? “Elke keer komt dat argument terug. Vijftig jaar geleden leek de wereld buiten school op die binnen de school. Maar dat is niet meer zo. Die leerlingen in West leven in een digitale wereld, maar ze zitten in een gebouw dat zo uit de

DDR in 1960 lijkt te komen. En daar worden ze zes uur per dag in opgesloten. Ik hoor alleen maar van scholieren van 15, 16 jaar dat school saai is. We brengen een structuur aan die ervan uitgaat dat leerlingen eigenlijk niet willen leren.”

Dat is nogal een verwijt. “Ik zeg de dingen altijd wat zwart-wit. Ik heb respect voor de mensen in het onderwijs. Zij proberen onder moeilijke omstandigheden er het beste van te maken. Maar als het onderwijs niet aansluit bij wat er buiten de school gebeurt en evenmin bij de toekomst, dan kun je je afvragen wat nog de relevantie is. We conditioneren kinderen vanaf hun 4e tot hun 23ste om toetsen te doen en studiepunten te halen. Maar we zijn niet bezig om die kinderen op allerlei manieren uit te dagen en het beste uit zichzelf te halen en echt voor te bereiden op hun toekomst.”

Zit de relevantie niet in het aanleren van basisvaardigheden bijvoorbeeld? Je kunt niet alles googlen. (Zucht.) “Mensen die deze kritiek hebben, snappen niet hoe dingen werken met technologie. Google is een onmetelijke kast met informatie die je krijgt op het moment dat je die nodig hebt. De kans dat die informatie je bijblijft, is groot. Dat zit in de interesse: je onthoudt

informatie vanwege de relevantie. Je had namelijk een reden om iets op te zoeken. En die relevantie ontbreekt juist als die informatie op een donderdagmiddag aan de orde komt omdat het op het les-rooster staat. Wat wij nu als basiskennis formuleren, is over tien jaar misschien helemaal geen basiskennis meer. Het is vrij aanmatigend om te denken dat wij nu al weten dat die informatie er dan nog toe doet. Ik bedoel, waarom besteden we nog wel veel tijd aan het leren van schrijffletters en niet aan verplicht met tien vingers blind leren typen?”

‘Vijf jaar geleden kreeg ik nog pek en veren over me heen. Nu vragen schoolleiders: wat kunnen we doen?’

Het leerstofjaarklassysteem heeft zijn langste tijd gehad? “Tot dertig jaar geleden was dat de enige manier; er was nog geen technologie om het anders te doen. De organisatie van toen was een afgeleide van de mogelijkheden. Hoe moest je anders met één leraar en veertig leerlingen stof overdragen? Maar dat is niet de maatstaf voor hoe je het vandaag de dag moet doen. Ik hoor vaak zeggen:

op onze school wordt ieder talent ontwikkeld. Dat is niet meer dan een reclameslogan, want in het huidige systeem wordt dat doorgaans niet waargemaakt.”

Is er dan geen sprake van een kentering? “Jawel, vijf jaar geleden kreeg ik met mijn verhaal nog pek en veren over me heen. Nu vragen schoolleiders: wat kunnen we doen? En dan zeg ik: vraag het aan jullie leerlingen! En het gebeurt, bijvoorbeeld op het Hondsrug College in Emmen, daar hebben alle leerlingen en docenten een iPad. Maar de directeur moet vechten tegen zijn omgeving, die niet doorheeft wat er gebeurt. Er is een kentering, maar het is trekken en duwen.” ■

Op het VO-congres

Op het VO-congres op 14 maart wordt een workshop gegeven ‘De VO-school van 2025’, een ‘denkexerctie naar de betekenis die de oude Grieken al aan de school gaven: de school als vrijplaats, als ontmoetingsplek’. Deze workshop staat los van dit interview met Maurice de Hond.